

og kun behersket af det i Livets Erfaring modnede Blik. Under Feltforhold, navnlig i Feltslag, er Feltherren omgivet af idelig vrelende Forhold, som stadig paavirktes af Begivenhederne, hvorfor der fordres Livlighed i Manden, et hurtigt Blik til i et Nu at overskue Situationen, Landsnær-værelse, saa at han strax kan gribe den rigtige Beslutning, et klart Hoved, stærke Nerver, fort sagt Egenstaber, der forlangt have kulmineret, forinden Alderens svækkende Indflydelse giver sig synlig tilkende. Derfor se vi af Historien, at Verdens største Feltherrer have opnaaet deres største Berømmelse, medens de endnu vare i deres Ungdoms Kraft. (Berg: Moltke!) Jeg beder det ærede Medlem ikke falde mig i Ordet med saadanne Afbrødbelser, der ikke bevise Noget; men med Hensyn til General Moltke vil jeg dog sige, at denne Feltherre endnu ikke har faaet Plads iblandt de Heroer, hvis Navne leve gennem Aartusinder; men selv om Historien kender enkelte graabaarede Feltherrer, vil man dog finde, at det er Mænd, hvis mægtige Livskraft har bevaret deres Ungdom langt ud over de sædvanlige Grændser, saa at det dog er Ungdommen i denne Natur, som de skylde deres Dydighed. Allerede af denne Grund anser jeg Avancement efter Anciennitet for lidet stemmende med Armeens Løve; men det bliver endnu i langt mindre Grad stemmende dermed, naar det forenes med Bestemmelsen om Aldersgrænsen, der gjør det saare tvivlsomt, om de faa fremragende Dydigheder, der findes i en lille Armee, kunne slippe over Aldersgrænsen, forinden de blive ubjagede af deres Stilling. Følgen heraf er, at Armeen ikke kan gjøre den rette Brug af sine bedste Kræfter, hvilket virker i allerhøjeste Grad slappende paa hele Tjenesten. Størstedelen af Officererne er i den vigtigste Udviklingsperiode af deres Liv udelukkende henvist til Avancement efter Anciennitet, og med de militære Forholds strenge Krav paa Respekt mod den overordnede Stilling vænnes de til at betragte ikke Dydigheden, men derimod Alderen som det, der har Forrangen. Endelig kommer det skjæbne-svangre Vendepunkt, da Aldersgrænsen siger „Stop“, nu er Alderen ikke en Fortjeneste, men en Dødsdom for den tjenstlige Stilling. Aldersgrænsen er den mest storartede Falliterklæring for Anciennitetsprincippet, thi begge hvile paa to aldeles modsatte Forudsætninger, hvoraf den ene godtgjør den andens Urigtighed. Forsaa vidt som Aldersgrænsen har anden Hensigt end at fiske de yngre Officerer, at der ikke bliver nogen fuldstændig Standsning i Avancementet, finder jeg dens Bestemmelser i allerhøjeste Grad urimelige. Det er dog en velbekendt Sag, at der findes Mænd, der meget hurtigt baade aandelig og legemlig ældes, ja, at der gives Mænd, der aldrig have kjendt Ungdom eller have haft ungdommelige Egenstaber, medens der paa den anden Side gives Mænd, hvis sprubende Livskraft vedvarer langt

ud over den Grændse, som Aldersgrænsen har sat. Derom bekymrer Aldersgrænsen sig ikke, den siger i sin ubegribelige Visdom, at de Mænd, som aldrig have været unge, ligesuldt skulle betragtes som unge indtil deres 55de Aar, og at den, der har bevaret sin fulde Ungdomskraft og Tjenestedydighed langt ud over den Alder, ligesuldt skal anses som opslidt og ubrugelig til sin Tjeneste. Det er, mine Herrer, en saa stor Urimelighed, at jeg i Grunden ikke kan forstaa, hvorledes man er kommen ind paa disse Bestemmelser. Det forekommer mig at være saare indlysende, at man derved udelukker de dygtigste Kræfter, som Armeen har, fra at komme frem til de Poster, hvor de netop kunne gjøre deres fulde Nytte. Det er jo et rent Slumpetræk, om en saadan dygtig Officer slipper forbi Aldersgrænsen. Det er jo et rent Slumpetræk, om han har den sjeldne Lykke, at hans Formand knækker Halsen eller viser ham en anden saadan udsøgt Opmærksomhed, hvorved han slipper i rette Tid op i de højere Grader; thi saa bliver han betragtet som yngre og yngre, jo højere han stiger, saa at han som Oberst eller General i Forstærkningen endog saa betragtes som en ung Mand i 70 Aars Alderen. Nu vil jeg ikke negte, at der kan gives 70aarige Mænd, som hæderlig kunne udfylde en høj Stilling i Armeen; men ligesom det er meget sjældent, saaledes vil man dog ogsaa indrømme, at det skulde være et mærkeligt Slumpetræk, om disse enkelte Tilfælde skulde smutte forbi Aldersgrænsen og komme op paa deres Plads; men utvivlsomt er det, at i de mere underordnede Kommandoposter som Bataljons- og Kompagnichef vil en Mand langt bedre i en fremrykket Alder kunne udfylde sin Tjeneste, idet det der mere kommer an paa Rutine end paa det hurtige Omløb i Tanke og Hoved, som netop fordres af en Feltherre, men som ere iblandt de Egenstaber som Alderen hurtigt svækker. Jeg vil derfor langt foretrække for disse Avancementsbestemmelser, at man lønede de underordnede Grader i Armeen saaledes, at de kunne blive tilfredsstillende Livstillinger for Mænd med bedste Forordringer, der ikke gik videre, end de efter deres Evne og den Stilling, som de beklædte, kunde gjøre billig Krav paa, og at derimod Avancementet til højere Grader skete udelukkende efter Dydighed, og at saa den Udluftning i Armeen af de ubrugbare og opslidte Kræfter, som maa og bør finde Sted, skete ved en skarp Kontrol med Tjenestedydigheden. Jeg veed ganske vist, at det strider mod Statstjenestens almindelige humane Principer saaledes ved et mere eller mindre vilkaarligt Skjøn at udpille en Officer af hans Kammeraters Række til Afsted førend disse. Men naar det sker med samvittighedsfuld Omhu, tør man forudsætte, at det i Almindelighed træffer nogenlunde rigtigt, saa at Usikkerheden kun kan dreie sig om nogle Aar før eller senere og